

LJUDSKI GLAS

GLASILO DELOVNEGA LJUDSTVA

Štev. 5. / Leto I. / Uredništvo in uprava Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/A-I. Ček. rač. 15.199 »Ljudski glas — uprava Ljubljana«.

Naročnina: celoletno Din 10.—, polletno Din 5.—, četrletno Din 3.—. — Izhaja vsakega 1. v mesecu

Davki

Cepin
Homaguer

Prava skupnost naroda ni mogoča brez pravne in politične enakopravnosti vseh državljanov. Zato se **delovno ljudstvo** zavzema za čim **svobodnejšo ureditev države, za svobodo tiska, govora in združevanja, za tajne in neposredne volitve** v vse javne ustanove. Iz svobodno izvoljenih ljudskih predstavnikov naj izvira celokupna državna uprava. Pri vseh javnih poslih in zavodih morajo biti zastopani ljudski sloji, ki so zainteresirani na dotični ustanovi in njenem delu. Državljeni morajo čim bolj sodelovati pri vseh javnih ustanovah bodisi potom svojih svobodnih (kmečkih, delavskih, obrtniških in drugih) društev, bodisi potom svojih izvoljenih zaupnikov, tako da vsaka ustanova živi s potrebami ljudstva in se po njih ravna in razvija.

Ista načela naj se uveljavijo tudi pri kritju bremen, ki so potrebna za državno celoto. O tem hočemo spregovoriti zdaj, ko se bližamo zaključku tekočega leta in s tem sestavljanju novega državnega proračuna.

Država, samouprava, občina, vsaka javna ustanova potrebuje neke dohodke, če hoče izvrševati posle, za katere je poklicana. Višina teh dohodkov zavisi od stalno menjajočih se potreb in razmer. O tem, da so davki za upravljanje zadev, skupnih za vse državljane, potrebni, ne more biti nobenega spora med pametnimi ljudmi.

Sporno je le vprašanje, iz katerih virov naj se stekajo davki in v kakšne namene naj se uporabljajo. V tem vprašanju si kapitalistična gospoda in delovno ljudstvo ne moreta biti edina, ker se ta gospoda noče ravnati po zdravi človeški pameti in pravičnosti. Ona hoče,

da vlada, da se kopiči njeno bogastvo, da se vse dobro steka v njenih rokah, a vsa bremena hoče prevaliti na druge.

Zdrava pamet pravi: davki naj se pobirajo tam, kjer je najlažje vzeti, od ljudi, ki imajo v izobilju denarja in blaga, torej iz velikih premoženj, dohodkov in dedščin. **Šibkejšje je treba varovati**, bogatejši naj prispevajo več za celoto, ker lahko prispevajo in ker imajo tudi največ koristi od vseh ljudi. Potrebno je **progresivno obdavčenje** bogastva, to se pravi: čim več premoženja ima nekdo, tem več naj prispeva; kdor ima na primer 50 milijonov, lahko prispeva za državo mnogo več odstotkov od svojega premoženja kakor tisti, ki ima samo 50 tisoč. Davki, naloženi na stvarna premoženja, vrednote ali dohodke poedincev, se imenujejo neposredni ali direktni davki. Delovno ljudstvo zahteva torej, da se država čim bolj vzdržuje z **direktnimi davki** od velikih premoženj in dohodkov in da ti davki rastejo progresivno po bogastvu.

Po drugi strani zahteva ljudstvo **odpravo posrednih ali indirektnih davkov, to so davki**, naloženi na živila in druge splošne potrebščine (sladkor, petrolej, meso, pijače itd.), davki, ki jih plačujejo ljudje s tem, da kupujejo dotične potrebščine. Ti davki zadenejo najbolj malega, revnega človeka, posredni davki obdavčujejo ne bogastva, temveč želodce, milijone in milijone delovnih ljudi, ki si morajo kupovati razne potrebščine, ki so mnogo dražje, kakor bi bile, če bi se od njih ne pobiralo davkov. Krivica je v tem, da ti posredni davki tem bolj obremenjujejo

človeka, čim revnejši je. Kajti siromašna družina z deset otroki plača mnogo več posrednih davkov kakor bogat podjetnik brez otrok; poleg tega je število revnih ljudi neprimerno višje od bogatinov. Pa ni niti treba primerjati ubogega Lazarja z bogatinom. Že pri razliki v majhnih dohodkih se vidi, da posredni davki tem bolj obremenjujejo človeka, čim revnejši je. Ljubljanska Delavska zbornica navaja po uradnih podatkih, da je v pretečenem letu družina s 720 Din mesečnih dohodkov prispevala na posrednih davkih 9.8 odst. od svojega zaslužka, družina s 1.000 Din 7.2 odst., družina z 2.500 Din že samo 2.6 odst. Čim manj dohodkov ima kdo, čim več lačnih grl v hiši, tem bolj se občutijo posredni davki.

Progresivno obdavčenje premoženj, odprava indirektnih davkov, davka prost dohodek, ki zadošča komaj za življenje (n. pr. zdaj 1.000 Din mesečno), to so torej upravičene zahteve delovnega ljudstva in tako bi bilo, če bi to ljudstvo vladalo. Prav nasprotno se pa godi, če popolnoma zavlada kapitalistična gospoda, kakor se ji je v preteklih letih posrečilo pod režimom JNS, Jevtića in Marušića.

Kako je bilo? Lani se je pod režimom JNS od 7 milijard plačanih davkov plačalo le dve milijardi direktnih; to se pravi, pet milijard Din so plačali mali ljudje, kmečke, delavske in obrtniške družine s kupovanjem življenjskih potrebščin, od katerih se pobirajo visoki davki in carine. Samo Slovenija je plačala posrednih davkov napram državi **12.1 odst.**, do čim tvorimo **po glavah samo**

8.2 odst. vsega prebivalstva. Samo taks je bilo plačanih 1 milijardo 120 milijonov. Kaj je taksa? Kamor se obrneš, povsod moraš plačati takso. Ne samo v državnem uradu, tudi v majhni trgovini, kjer moraš za račun plačati še posebno takso. Ko si osladiš kavo ali čaj, plačaš davek, ko prižgeš luč, plačaš davek, za najpotrebnejšo sol plačaš davek.

Pa kako krivično je režim JNS razdelil tudi direktne davke! V Sloveniji so n. pr. plačali vsi kapitalisti okrog 20 milijonov davkov, dočim so morali plačati kmetje 31.500.000 Din zemljarine, delavci in nameščenci pri znižanih plačah pa 40 milijonov Din! V državi so vsa kapitalistična podjetja in vse banke skupaj plačale dvesto milijonov, delavci pa 330 milijonov!

In kako so se odmerjali davki kapitalistom na eni in delavcem na drugi strani? Velika tovarniška, rudniška, gozdna (»Našička«!), bančna in trgovska podjetja so plačevala davek po bilanci, ki so jo sama napravila in predložila davčni upravi, to se pravi, da so podjetja po svoji mili volji določala višino svojih davkov, dočim mora delavec točno od svoje plače takoj plačati določeni davek in dočim je kmet plačeval davek od zemlje, ne da bi ga vprašali, koliko je imel resničnih dohodkov od tiste zemlje. Pod takim sistemom so nastale Našička in druge korupcijske afeře, kjer gre za desetine in stotine milijonov v škodo državi. Tako so se pod pokroviteljstvom JNS rezali kapitalisti vsemu narodu v obraz, dočim beleži uradno poročilo za preteklo leto 195.232 rubežni samo v Sloveniji.

Kapitalisti so znali imenitno kriti svoje interese. Dočim so rastli davki od delavcev in kmetov, so iz leta v leto padali davki kapitalistov: zemljarine n. pr. se je v Sloveniji plačalo 1932. l. 22.800.000, lani pa 31 milijonov 500.000, davki od delavskih plač so znašali 1932. l. 23.700.000, lani pa že 40 milijonov (dočim so se medtem znižale tako plače kakor število zaposlenih), a davek kapitalističnih podjetij je s 23 mili-

joni 700.000 v 1932. letu padel na 9 milijonov v pretečenem letu! To so tako kričeča nasprotstva, da morajo slepcu odpreti oči.

Zdaj živimo v dobi, ko se namerava v interesu države in naroda likvidirati režim JNS. Ta režim je treba končati predvsem v davčnem sistemu. Nova vlada je obljubila razne reforme. Toda delovno ljudstvo se ne sme vdati praznim nadam in s prekrizanimi rokami čakati

na boljše čase. Kajti kapitalisti so neprestano na delu, da zavarujejo svoje profite, izigravajo zakone in oškodujejo delovno ljudstvo. Delovno ljudstvo se mora združiti v svoj tabor in gledati, da doseže čim večji politični vpliv v državi. Kajti vse končno zavisi od tega, kdo ima več vpliva na vrhove državne oblasti, ki ukazujejo nižjim organom, kaj naj delajo. V prid ljudstva se da doseči samo toliko, kolikor ima

delovno ljudstvo politične moči in vpliva. Zaman je kričati: Pravico! Pravico! Kolikor moči, toliko pravice, to pravilo velja za vse sloje. Čim močnejša bo Zveza delovnega ljudstva, tem bolj se bodo zniževali posredni davki, tem bolj bodo znižana bremena malim kmetom, obrtnikom in delavcem in tem pravičnejše bodo razdeljeni vsi prispevki v prid celote.

Politični pregled

V notranjem političnem življenju ni nikakih bistvenih sprememb. Vse opozicionalne skupine kakor zveza delovnega ljudstva in druge stranke čakajo na težko pričakovane nove politične zakone, ker po zakonu, ki ga je izdala JNS, ne marajo prijaviti programa in pravil svojih strank. Edino Ljotičeva skupina (jugofašisti) je prijavila svoj »Zbor«. Konkurenca tej skupini se obeta od Hodžere, vodje takozvane »Narodne stranke«, ki se vnema za fašizem in ki je uvedel za svoje pristaše modre srajce, ker so druge barve že oddane za fašiste drugih držav. Ljudstvo jim seveda ne bo sledilo ker ne potrebuje nikakih »modrih srajc«, temvečboljšanje gospodarskih razmer in politično svobodo.

V Stojadinovičevi vladi je postal minister brez resora Dr. Miha Krek, odvetnik iz Ljubljane, odvetnik dr. Branko Kaluđerčič pa poštni minister.

Izmenjani so bili razni bani in premestilo se je mnogo sreskih načelnikov. Ban dravske banovine je zdaj dr. Marko Natlačen, advokat iz Ljubljane.

S 1. oktobrom bo stopila v veljavo odredba o zmanjšanju uradniških prejemkov. Prejemki bodo znižani za 400 milijonov Din. Znižanje plač po tej uredbi priobčujemo posebej.

Vzpričo raznih nemirov v hrvatskih krajih sta bana primorske in savske banovine izdala to-le objavo:

»V zadnjem času so se med organi orožništva, ki so vršili službeno dolžnost, in med poedinci dogodili spopadi, v katerih je ponekod sodelovalo tudi več ljudi. V teh spopadih je prišlo tudi do uporabe strelnega orožja, pri čemer je umrlo nekaj državljanov, več pa je bilo ranjenih. Ob tej priliki je bilo poškodovanih tudi nekaj orožnikov, od katerih je eden

umrl. O vsem tem so bila svoječasno izdana posebna poročila.

Da ne bi nepoučeni svet še nadalje nasledal brezvestnim provokaterjem, ki žele nered in da bi se v bodoče preprečili spopadi s tako žalostnimi in težkimi posledicami, se sporoča sledeče:

1. Po odst. 2. čl. 23. zakona o orožništvu je »vsakdo dolžan, da v službenem občejanju z orožništvom ohrani spodobnost in pozornost, ki odgovarja njegovemu javnemu položaju«. Isto predpisuje tudi odst. 4. čl. 78. zakona o notranji upravi za postopanje napram ostalim organom javne uprave. Nasprotno postopanje se kaznuje po pomožnem kazenskem predpisu z denarno kaznijo 10 do 500 dinarjev, v slučaju pa, da se kazni ne more izterjati, z zaporom od 1 do 10 dni, brez ozira na sodno postopanje, ki se ima voditi ločeno po navedeni in teži samega dejanja, bodisi za dejanje iz §§ 127. — 134. kazenskega zakonika, bodisi za dejanje iz čl. 1. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

2. Po čl. 24. zakona o orožništvu imajo orožniški častniki in orožniki pri opravljanju službe dolžnost in pravico uporabiti orožje, samo če na drug način ne morejo: 1. odbiti na sebe ali druge osebe naperjeni napad; 2. nadvladati odpora; 3. preprečiti bega nevarnih zločincev; 4. preprečiti bega vojnih beguncev v skupini najmanj 3 oseb; 5. odbiti napad na objekt, ki jim je poverjen v čuvanje. Podobne odredbe veljajo tudi za uporabo orožja ostalih varnostnih organov.

3. Po točki 1. oddelek B pravil za opravljanje orožniške službe, I. del, je »najstrožje prepovedana vsaka nevojaška uporaba orožja kakor streljanje v zrak, da se s tem uporna oseba ostraši...«

Nepredpisana uporaba orožja je prepovedana tudi ostalim varnostnim organom.

Za nepredpisano uporabo orožja odgovarjajo organi orožništva in drugi varnostni organi po zakonu po teži krivde, disciplinsko odnosno sodno.

Po razloženem so organi orožništva in ostali varnostni organi ne samo pooblaščen, nego tudi dolžni v interesu javnega mira in reda, da uporabijo orožje pri opravljanju službe ob prilikah in na način, kakor je to predpisano v zakonu in pravilih.

Pažnja svetovne politične javnosti je še vedno posvečena

abesinsko - italijanskemu konfliktu. Anglija najbolj nasprotuje italijanskim zahtevam po abesinskem ozemlju in grozi, da bo v slučaju vojnega izbruha ukrenila prav vse mere proti napadalcu. Tudi od Zveze narodov zahteva, da za ta slučaj včlanjene države nastopijo za obrambo načel Zvez narodov. Anglež Bon je izjavil zaradi Abesinije (to izjavo je priobčila beograjska »Politika« 16. sept. t. l.): »Država, katere prebivalstvo se hitro množi, ga lahko preskrbuje na tri načine: prvič z izseljevanjem v množicah, drugič z zunanjo trgovino in tretjič z dobivanjem naseljevanjem in izkoriščanjem kolonij.« Potem razlaga, da je veliko izseljevanje danes nemogoče, prav tako velika zunanja trgovina. Toda tudi Abesinija ne more priti v poštev za veliko naseljevanje Italijanov, kajti Bon pravi:

»Veliko naseljevanje je bilo mogoče samo v kolonijah, v katerih je bilo domače prebivalstvo ali pregnano ali izkoreninjeno. Fašistična vlada lahko na papirju izdela načrte za izkoreninjenje ali vsaj za preselelitev domačinov iz nekaterih pokrajin, ki naj bi se rezervirale za naselbine belih kolonistov. Sloviti angleški državnik Oliver Cromwell je poskušal tako politiko pred tristo leti izvesti na Irskem. Njegovi železni vojakovi so bili gotovo prav toliko sposobni, da napravijo konec z domačini, kakor so sposobne »črne srajce«. Ali kmalu so se naučili, da so prepustili domačinom opravljanje njihovih poslov kot kmetje in delavci, namesto da jih razženejo ali izkoreninijo.« Potem navaja Bon, da so tudi Abesinci odporni kakor Irce in se ne bodo dali izkoreniniti ali pregnati. Iz tega za-

ključuje: »Italija se spušča v romantično kolonijalno pustolovščino... Osvajanje Abesinije bo morda služilo kot dober ventil za ambiciozne mladiče, ki iščejo pustolovščin. Morda bo tudi — po potrošenju ogromnih denarnih vsot — dalo tržišča in izvore surovin. Ali veliko naseljevanje in ustvarjanje številnega italijanskega naroda preko morja — to presega sile tudi najmočnejše vlade. Ali ima potemtakem smisla vznemirjati javnost vsega sveta zaradi te politike, ki je zasnovana na očitno napačnih računih?«

Medtem ko Angleži pošiljajo svojo vojno mornarico v Sredozemsko morje in na druge važne točke, se v Ženevi še veno trudijo, da preprečijo izbruh vojne.

V Albaniji so preka sodišča zaradi zadnjih nemirov izrekla polno smrtnih obsodb. Poslaniki drugih držav so intervenirali pri albanski vladi, naj postopaj bolj obzirno.

V Švici so hoteli fašisti in njim naklonjeni nazadnjakarji odpraviti sedanjo demokratično ustavo in uvesti tako zvani stanovski red, to je klero-fašistični režim. Ljudstvo je z velikansko večino glasov zavrglo in preprečilo njihove namene.

Na Poljskem so se vršile volitve v parlament, pri katerih je bila samo ena lista, seveda vladina. Opozicionalne skupine so napovedale abstinenco in kljub vsemu pritisku je bilo oddanih izpod 40 odstotkov veljavnih glasov. V industrijskih krajih in mestih je bilo oddano povprečno 10 do 15 odstotkov glasov. Največ glasov je bilo oddanih tam, kjer prebivajo narodne manjšine. Tako je tudi na Poljskem zašla diktatura v zagato, iz katere ne bo druge poti ka-

KMEČKI VESTNIK

Kmečki dolgovi

Vprašanje odplačila kmečkih dolgov ni postalo važno šele letos ali zdaj v septembru, marveč je bilo važno že pred sedmimi leti in ves ta čas se je samo še poslabševalo radi velikega padca cen kmečkih pridelkov, lesa in živine, radi splošnega padca kupne moči, radi povišanja direktnih in indirektnih davkov, radi visokih obremenitev itd.

Mnogo se je govorilo in pisalo o zaščiti kmetov, vendar vlade JNS niso ukrenile v tem oziru nič učinkovitega in dobrega za kmeta. Zaslisevale so se trgoveške in industrijske zbornice in banke, pravih kmečkih predstavnikov JNS ni vprašala, kako naj se pravično uredi to vprašanje. Tako so bankirji dosegli, da so se namesto zaščite kmetov zavarovale banke pred vlagatelji.

Niti govora ni bilo pod režimom JNS o tem, da bi se nekateri kmečki dolgovi sploh črtali, oziroma, da bi kak zavod ali država sama prevzela te dolgove in jih nato amortizirala res dolgoročno, marveč so vsi ukrepi v teh žalostnih letih šli za tem, da mora kmet vse svoje dolgove sam plačati brez ozira na to, kako so nastali in v kakšen namen. Zato je naravno, da se je splošno stanje kmetov stalno slabšalo in da je danes to vprašanje mnogo težje rešiti, kakor bi se ga dalo s pametnimi ukrepi pred leti.

Radi nepravilne finančne politike JNS se je poostрила še splošna kriza, padlo je zaupanje v denarne zavode, tako da je vsakdo iz njih dvigal, kolikor

je le mogel, vlagal pa nihče, posebno ne v zadružne in privatne denarne zavode. S tem so se sicer opomogli nekateri javni denarni zavodi, hranilnice po deželi pa so prišle na rob propada in izgubile ves pomen in važno vlogo, ki so jo nekdanje imele v našem gospodarskem življenju.

Politika in praksa JNS-ovcev je pokazala popolno nesposobnost, kakor povsod drugod, posebno tudi v vprašanju kmečke razdolžitve, ker JNS se je ozirala samo na koristi posameznih kapitalističnih klik, ljudskih potreb pa ni poznala.

Danes se skuša popraviti vse zamujeno in zavoženo in kakor smo že rekli, bo danes mogoče rešiti to vprašanje z mnogo večjimi žrtvami.

Mi smo mnenja, da se prvič **kmečkih dolgov ne da reševati po enem kopitu**, ker je velika razlika, ali gre za kmeta, ki poleg bajte premore le nekaj njiv, košenic in malo gozda, ali gre za posestnika, ki ima po 100 in še več hektarjev rodovitne zemlje, ali gre za nujno zadolžitev kmetov v pasivnih krajih, kamor spada pretežni del Slovenije, ali gre za lahko miselno zapravljanje v bogatih plodovitih krajih. In še več drugih razlik je.

Nadalje se je v praksi pokazalo, da **z odlaganjem plačil ni kmetu prav nič pomagano**, posebno ne, če je razen v denarnem zavodu dolžan še zasebniku ali kaki zadrugi, ker pri današnjem izkupičku za svoje pridelke in živino ne more priti vedno niti rednih davkov in od-

plačila enemu upniku. Zato bi bilo pravilno in pravično, da bi se pri končni likvidaciji kmečkih dolgov razdelili dolžniki v štiri skupine in sicer:

1. kmetje - mali posestniki, katerih kmetija komaj zadošča za skromno preživljanje družine;

2. kmetje, katerih kmetije obsegajo do 50 ha in ki se bavijo izrecno samo s kmetijstvom;

3. kmetje kot pod točko 2, ki pa imajo poleg kmetije še kako obrt ali trgovino;

4. kmetje pod 2, ki živijo v pasivnih krajih.

S posebnim zakonom naj bi se ustanovili **banovinski zavodi za likvidacijo kmečkih dolgov**. Ta zavod bi s pomočjo občin in drugih organov zbral točne podatke o vseh kmečkih dolgovih, ki bi jih morali v določenem kratkem roku prijaviti **upniki** pri dotični občini, kjer stanuje dolжник. To je potrebno že radi tega, da se upniki ne izognejo plačilu rentnega davka od prisluženega denarja. Dolжник bi imel pravico, da v določenem roku osporava višino dolga ali dolg sploh. Spisek končno ugotovljenih dolgov bi se poslal banovinskemu zavodu.

Za kritje teh dolgov bi dala država na razpolago odgovarjajoča denarna sredstva, ki bi jih dobila ali pri Narodni banki ali z notranjim posojilom. Banovinski zavodi bi nato s temi sredstvi izplačali upnikom upravičene dolgove.

Dolgovi z odušskimi obrestmi in dolgovi kmetom skupine pod 1. bi se popolnoma črtali.

Dolgovi pod 2. in 4. bi se morali odplačati v 25 letnih zaporednih obrokih z minimalnimi,

n. pr. 2-odstotnimi obrestmi, dolgovi pod 3. pa v krajši dobi, ki bi se določila po ocenitvi premoženjskega stanja dotičnega dolžnika, vendar ne manj kakor v 10 letih. Za kritje teh dolgov bi se zavod vknjižil brez taks na posestvo dotičnih kmetov. Da bi se ti ukrepi ne zlorabljali, bi bila nova zadolžitve prizadetih mogoče le po pristanku tega zavoda. Zadolžitve bi bile mogoče le v nujnih slučajih, kakor za izplačilo dote, ob smrtnem slučaju kakega člana družine, popravilo hiše in podobno.

Stroški za tako pravično rešitev kmečkih dolgov naj bi se krili predvsem **z dosledno izvedbo agrarne reforme**, ki se je vsa minula leta odlagala in izigravala.

To so predlogi za ureditev kmečkih dolgov v korist kmetov in celoti; zbornice za trgovino in industrijo (TOI) so seveda stavile popolnoma drugačne predloge, ki upoštevajo samo interese kapitalistov. Kako to, da se te zbornice sploh upajo vtikati v to vprašanje?

Tudi ti naši predlogi nikakor ne pomenijo končne rešitve kmečke zadolžitve. Če hočemo, da se bo kmet obvaroval pred krizo in poginom, je treba začeti v vsej državi z izvajanjem take gospodarske politike, ki bo odpravila vse vzroke, ki silijo kmeta, da se zadolži, in ki bo omogočila, da se bo kmet res lahko preživljal s kmetijstvom. Zato je pa predvsem potrebno, da kmet ne caplja več za gospodo, ampak da se z vsem delovnim ljudstvom bori rami ob rami za svoje in splošne ljudske pravice.

kor povratek demokratičnega režima.

Nemčija in Poljska stremita po zasedbi Litve, ki naj bi si jo razdelili med seboj. Pri tem bodo pa seveda še imeli besedo Litavci in druge države, posebno Rusija.

Španija se nikakor ne more pomiriti, odkar hočejo razne veleposestniške in kapitalistične skupine zavladati nad državo. Tako je zdaj odstopila Lerrouxova vlada.

V **Ameriki** poskuša velekapital na vse načine preprečiti gospodarske in socialne reforme

sedanjega predsednika Roosevelta. Njegov najhujši nasprotnik je bil Long, senator in diktator države Louisiana. On je hotel po Ameriki razširiti fašistovsko gibanje in pri prihodnjih volitvah kandidirati za ameriškega predsednika. Medtem je pa zdravnik Weiss napravil nanj atentat. Smrtno zadet je padel Long, pa tudi atentator. — Newyorško sodišče je imelo opraviti z nemško nacionalsocialistično zastavo. Namreč na nemškem parniku Lloyd »Bremen« so demonstranti strgali zastavo s kljukastim

križem. Pet demonstrantov je prišlo zaradi te demonstracije pred newyorško sodišče, od katerih so bili štirje oproščeni. Mila sodba je razburila Nemčijo, še bolj pa utemeljitev sodnika, ki je sodbo izrekel. Rekel je, da je popolnoma prepričan, da je javno izvešanje nacistične zastave opravičeno ali neopravičeno zbudilo pri demonstrantih občutek, da je to lađa pomorskih roparjev, ki je prišla izzivat v pristanišče naroda, ki mu je prej potopila ladjo ponosno s črno roparsko zastavo na jadrniku.

V Oslu so se sešli zunanji ministri štirih **skandinavskih držav**: Norveške, Švedske, Danske in Finske, da sklepajo o položaju. Konferenca je važna, ker je poljski zunanji minister Beck nedavno snubil Finsko za protiruski blok z Nemčijo in Poljsko.

Na konferenci v Oslu pa so se štiri skandinavske države izrekle za svojo mirovno politiko skandinavskih držav. Severne države bodo s to politiko najbolj obvarovane pred vojno nevarnostjo, ki bi zalotila Evropo.

Kako morajo odplačati kmetje, ki so dolžni zadrugam, svoje dolgove?

Poleg uredbe o zaščiti kmetov, ki predvideva odplačilo kmetijskih dolgov privatnikom, hranilnicam in bankam ter poleg zakona o izpremembah zakona o neposrednih davkih, ki predvideva odplačilo zaostalih davkov v več letnih obrokih (tozadevni predpis smo objavili v zadnji številki v rubriki »Vprašanja in odgovori«), obstoja še poseben odplačilni načrt, ki ga je odobril kmetijski minister in je stopil v veljavo dne 20. avgusta 1935. Ta odplačilni načrt velja za:

Zadružno zvezo v Ljubljani,
Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani in

Zvezo gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani.

Vse zadruge, ki so včlanjene v navedenih zvezah, bodo iztirjavale od dolžnikov-kmetov tiste stare terjatve, ki so nastale pred 20. IV. 1932, po sledečih predpisih:

Čl. 2. — Zadruga računajo dolžnikom-kmetom od 1. januarja 1935 največ 6% obresti letno za nazaj. Le zadruge, ki imajo več ko 25% svoje obratne glavnice (t. j. vseh lastnih in tujih sredstev), izposojene od drugih denarnih zavodov, smejo računati dolžnikom-kmetom od 1. januarja 1935 dalje največ 7½% obresti na leto.

Čl. 3. — Dolžniki-kmetje morajo vsako leto najkasneje do konca meseca novembra plačati obresti od dolžne glavnice po čl. 2. tega odplačilnega načrta. Od dne dospelosti se računijo zamudne obresti v enaki izmeri.

Čl. 4. — Kmetje, katerih dolg je znašal več kot Din 6.000.—, plačajo ta dolg v 12 letih po naslednjem načrtu:

v letu 1935. en odstotek,
v letu 1936. dva odstotka,
v letu 1937. tri odstotke,
v letu 1938. štiri odstotke,

v letu 1939. pet odstotkov,
v letu 1940. sedem odstotkov,
v letu 1941. devet odstotkov,
v letu 1942. enajst odstotkov,
v letu 1943. trinajst odstotkov,
v letu 1944. štirinajst odstotkov,
v letu 1945. petnajst odstotkov,
v letu 1946. šestnajst odstotkov.

Odplačilo na glavnico je plačati vsako leto najkasneje do 30. novembra.

Čl. 5. — Če dolžna glavnica pri zadruzi ne presega zneska Din 6000.—, odplačuje dolžnik zadruzi poleg vsakoletnih obresti letno najmanj ¼ dolžne glavnice, in sicer do konca novembra vsakega leta.

Čl. 6. — Če dolžnik ne plača obresti in odplačila na glavnico v teku treh mesecev po dospelosti, izgubi pravico do ugodnosti iz tega odplačilnega načrta.

Čl. 7. — Ako zadruza ugotovi, da dolžnik odtuji ali obremenjuje ali pustoši svoje premoženje, tako da bi iz tega nastala nevarnost za njeno terjatve, izgubi dolžnik pravico do ugodnosti iz tega odplačilnega načrta z dnem, ko je prejel od zadruge pismeno obvestilo o tem.

Proti taki odločbi zadruge ima dolžnik v roku 15 dni od prejema obvestila pravico do pritožbe na pristojno revizijsko zvezo, ki odloča dokončno.

To so najvažnejše določbe odplačilnega načrta, ki velja samo za območje dravske banovine in za ugodoma navedene zveze. Predpisi so daleko težji kot po splošnem zakonu o zaščiti kmetov in treba bo iskati pota, da se tudi kmetom — malim dolžnikom zadrug — omogoči njih razdolžitev na tak način, da ne bodo njih družine obsojene skozi leta na stradanje.

selili v Nemško Avstrijo, nadalje obširno vinogradniško posestvo. Za vse zneske se je dal obremeniti pri denarnem zavodu, ki mu je še danes dolžan.

V istem času je kupil tudi preko neke banke 2.000 komadov 20 kronskih zlatnikov, prevzel pa jih je le 1.500 komadov, po ceni kron 118.— po komadu.

Zlatnike je kupil po komadu po Din 29.50, dočim so kasneje poskočili nad Din 300.— po komadu.

Začel je nekaj let po prevratu tudi z obširno trgovino z vinom.

Poleg svojih trgovin je ustanovil še pod imeni svojih pomočnikov razne podružnice.

S temi tako nastalimi trgovci je imel sklenjene pogodbe, da mu morajo od vsakoletnega čistega dobička plačati 50%.

Ker pa je imel pogojen le dobiček, ni pa nosil obvez za časa padajočih cen, ko so trgovine izgubljale, je bilo umevno, da so te od njega in z njegovo pripomočjo upostavljene trgovine prej ali slej morale napovedati insolvenco, konkurze, poravnave, pri katerih pa seveda on ni ničesar izgubil, ali pa le v toliko, v kolikor se je mehanično obligiral.

Ustanovil je nadalje še veliko delniško yeletrgovino.

Gospod je s takimi transakcijami in kupčijami prišel do večmilijonskega premoženja, ki je bilo s krediti obremenjeno do 40%.

V takem položaju ga je zajela notranja napetost našega dinarja, ki je zavzemala vedno ostrejšje oblike diferenciranja med investicijskimi glavicami in vrednostjo teh investicij ter je od dne do dne krčila čisto premoženje vsem, ki so operirali s krediti.

On je računal stalno z zopetnim padcem vrednosti dinarja v svojo prid ter ničesar ni hotel prodajati.

Vseeno je še pri spreminjajočem se stanju imel pri rigorozno sestavljeni bilanci v letu 1932. nad 2 milijona čistega premoženja.

Toda v tem času so dinar vedno bolj stiskali, čeravno je na zunanjih tržiščih precej padel. Pojačena plačilna vrednost v notranjosti je potisnila cene nepremičninam temeljito navzdol.

Da prepreči katastrofo, je vlada tedaj izdala svoje zaščitne uredbe. Pod okriljem teh uredb je naš gospod predložil poravnalni predlog, v katerem je izkazal blizu 3 milijone Din zadolženosti.

S tem, da je v poravnalni bilanci izpuštil vso svojo premoženje, je nastala med omenjeno bilanco iz l. 1932. in novo narejeno razlika za 4 milijone dinarjev.

Poravnava se je nato izvršila s

40% poravnalno kvoto ob nesodelovanju hipotekarnih upnikov.

Izšla je prva uredba o zaščiti kmeta. Od te uredbe naprej misli naš gospod, ki je bil trgovec po opisanem načinu, samo na to, kako bi postal kmet.

Sinu je prodal trgovino za 40% poravnalno kvoto s tem, da je sin prevzel plačilo te kvote, čeravno je bil brez vsakega premoženja, ker še dedščine ni prejel; oddal mu je nadalje gostilniško koncesijo, svojim številnim hišnim najemnikom pa je znižal stanarino na tretjino prejšnje stanarine. Po teh izvršenih prenosih in znižanjih si je pri davčnem uradu priskrbel kar tri potrdila o obdavčenosti.

Na podlagi enega teh potrdil je pri občini dosegel izdajo občinskega potrdila, da je zaščiten po uredbi o zaščiti kmeta. Zato upniki svojih zahtev ne morejo uveljaviti, hipotekarni upniki pa, katerim dosledno gospod N. N. obresti plačati noče, stoje pred granitno steno te uveljavljene zaščite.

Ker pa medtem naš gospod ne sme imeti in kazati, da ima premoženje, ne obdeluje vinogradov ter jih zane-marja.

V gozdovih podira hraste in jih prodaja. Iz kleti jemlje sode, čeravno tvorijo pritlikino, in jih vnovči. Na poslopljih ne izvršuje nobenih popravil.

Ker cene pri zadrgnjenem dinarju itak stalno padajo, povrh pa pri gospodu N. N. morajo še pasti vsled upoštevanja in zanemarjenja, prehajajo hipoteke v nekrto stanje.

V tej dobi bo N. N. izvršil trgateg v onih vinogradih, ki jih še ni zane-maril, odtujil bo še ono, kar še se mu do sedaj ni v celoti posrečilo, hipotekarnim upnikom pa ne bo plačal niti pare. Tako bo tekom časa N. N. rešil sebi nad 3 milijone Din, samo hipotekarni upniki pa bodo oškodovani za okroglo 2 milj. Din.

To je popolnoma resničen slučaj, opisan v kratkih obrisih. Takih je na tisoče. Špekulanti se okoriščajo, pomoči potrebni pa propadajo. Zato je nujno potrebno, da se začne izvajati prava ljudska politika in da se v prid celote zavaruje naše ljudstvo in pravično reši vprašanje kmečkih dolgov.

*Če svojih iščeš si pravic,
pokonci glavo nosi!
Ponižnika ves svet tepta
in le za norca ga ima.
Zahtevaj, nič ne prosi!*

Za ustanovni sklad je daroval s. Minkuš Anton iz Ljubljane znesek Din 30.—. Da bi našel še več posnel-malcev.

Potrebna je resnična kmečka zaščita

Kako škodljivo je bilo za kmeta, državo in razne zadružne denarne zavode odlaganje kmečkih dolgov s polovičarskimi ukrepi, kaže resnični slučaj, ki ga navajamo spodaj in ki vse pove. Vsičasni polovičarski ukrepi so imeli prav nasprotno učinke, kakor jih je predvideval zakonodajalec, predvsem zato, ker so odpirali prosto pot vsem mogočim poskusom odtujevanju premoženja, skrivanja, da celo goljufiji. Te uredbe so škodoval pravim kmetom, ki so bili podpore res potrebni, poleg tega pa so s trdom zgrajeno zadružno denarništvo vrgle za nekaj desetletij nazaj. Zgodilo se je to-le:

N. N. je že dolgo let trgovec. Poleg mešane trgovine je izvažal fajca

v večvagonskih pošiljkah tedensko v Švico, Francijo, London in tudi drugam.

Za izvoz laje na veliko je nastavl posebnega židovskega strokovnjaka.

V letu 1916 je kupil od denarnega zavoda hišo, za katero je plačal ta v letu 1904. zlatih kron 81.000.—, za samo 75.000 kron, ki jih pa ni plačal, temveč jih je ostal dolžan ter se je pustil šele nekaj let po prevratu obremeniti na svojem pasivnem tekočem računu, ki jih ni plačal vse do današnjega dne.

Za hišo, ki je bila vredna in je še v preračunani vrednosti Din 900.000.—, je tedaj plačal v bistvu le Din 17.500. Neposredno po prevratu je kupil nekaj hiš od tistih Nemcev, ki so se iz-

GOSPODARSTVO IN OBRT

Uredba o ukinitvi industrijskih popravilnic

Dne 3. VIII. 1934 je izdalo Ministrstvo trgovine in industrije uredbo, da se morajo v roku 3 mesecev likvidirati vse industrijske popravilnice. Kakšno veselje je zavladalo radi te uredbe zlasti pri čevljarjih, ker je tudi ministrstvo uvidelo, da industrijske popravilnice odjemljejo kruh malemu obrtniku, ki je že itak prikrajšan pri novem delu, ker nima naročila. Neumestno je jemati malemu obrtniku, ki komaj živi, še tisto krpanje. Kdaj v prejšnjih časih se je industrija bavila s krpanjem. To je bilo njej pod častjo, a danes smo prišli že tako daleč, da bi najrajši hodili z avtomobili od hiše do hiše in od stranke do stranke in prosili, kdo ima kaj za popraviti ali krpati. Ali je tako podjetje še industrija? Kdaj v prejšnjih časih si dobil v tovarni, ako si zahteval recimo 1 par podplatov ali 1 meter blaga. Enostavno so ti rekli: ne prodajamo na drobno, pojdi-te k trgovcu. A danes dobiš pri industrijskih podjetjih že majhen košček. Ali se tak podjetnik šteje še k tovarnarjem ali je že navaden branjevec ali kramar? Svoj čas je bilo v zakonu, da se industrijska in tovarniška podjetja ne smejo pečati z malo trgovino. Ne vem, ali še obstoja? Če še obstoja, naj se takim industrijam odločno prepove posegati v detajl, če pa ne obstoja več ta zakon, naj merodajne oblasti izposlujejo, da se v najkrajšem času izda tozadevna uredba. V nasprotnem slučaju pa naj se vsa mala trgovina in obrt zapre, ker nima pomena za nadaljnji obstoj.

Obrnimo se torej nazaj k uredbi o likvidiranju industrijskih popravilnic, katero so posebno naši čevljarji pozdravljali in se je veselili. Ali prekmalu, kajti uvideli smo, da so prišli iz dežja pod kap. Podjetje Bafa d. d. je po tej uredbi popravilnico likvidiralo, ali le navidezno. Postavilo je enostavno slamnatega moža z obrtnim listom in tako gre stvar naprej kakor pred uredbo in čevljarji smo bili tam kakor pred uredbo. § 399 o. z. odločno prepoveduje, da bi kdo kril podjetje s svojim imenom, ali drugimi znaki. Razni gospodje ne uvidevajo težkega po-

ložaja našega malega čevljarja in enostavno ne prepovedo in ne dajo zapreti popravilnice kljub večkratni urgenci in kljub podanim dokazilom, da so nekatere banske uprave že izdale nalog, da se morajo zapreti vse slične popravilnice. Ali pri nas se ne ugoti, dasiravno smo že na enem merodajnem mestu dobili zagotovilo, da se bo tudi nam ugodilo, a žalibog do danes gre še vse tako naprej, kakor bi ne bilo nič storjenega. Podjetje Bafa ima podpisano dovoljenje samo za izdelovanje gumijaste obutve in gumijastih izdelkov, nikakor pa nima do-

voljenja za izdelavo usnjatih izdelkov. Kje tiči vzrok, da tujec lahko dela, kar hoče, a naš državljani ne sme zakriviti niti najmanjšega prestopka obrtnega zakona. Koliko družin in domačih podjetij je uničenih, ki bi se lahko lepo razvijala, ako ne bi bilo tega zla v naši državi.

Poglejmo si druge države, ki enostavno nočejo, da bi podjetje Bafa prišlo odjedati kruh domačim ljudem; to se bo moralo slej ko prej zgoditi tudi pri nas.

Zato apeliram na vso javnost, da nas podpira in se drži gesla »svoji k svojim«, in tudi na oba gospoda poslanca iz Zbornice za TOI, da se na merodajnih mestih zavzameta z vso odločnostjo, da se to doseže.

Tudi obrtniki zahtevajo zaščito

Konferenca obrtniških zbornic v Beogradu je sklenila, da se izjavi za individualno zaščito kmeta. Obenem pa zahteva enako zaščito tudi za obrtnika. Ta zaščita naj bi slonela na teh načelih:

1. Obrtnik more za dolgove, nastale pred 20. 4. 1932 predlagati **odplačilni narok** in to: če je aktiven, če ponudi 100% odplačilo svojih dolgov, če ponudi 5% obrestovanje in amortizacijo v 6 do 10 letih.

2. Obrtnik-dolжник, ki je ob-

enem **upnik zaščitenega denarnega zavoda** ali kmeta, uživa glede svojih dolgov isto zaščito kot zaščiteni zavod ali kmet.

3. Obrtnik-dolжник plača svoje dolgove zaščitenemu denarnemu zavodu po istih načelih, po katerih likvidirajo svoje obveznosti dotični denarni zavodi.

4. Za vse dolgove obrtnikov, nastale pred 20. 4. 1932 se plačuje **največ 5% obresti**, pri čemer so vračunane tudi vse provizije in drugi podobni stroški.

6. Dolgovi do privilegiranih državnih zavodov ter obrtniškim kreditnim zadrugam so iz zaščite izvzeti. (Zakaj pa to?)

Za obrtnike, ki niso aktivni, pa zahteva konferenca, da se uvede obvezna prisilna poravnava izven stečaja, če nudi dolжник najmanj 40% kvoto, 5-ostotno obrestovanje in amortizacijo v 6 do 10 letih.

Bilanca ljubljanske mestne hranilnice. Ta znani denarni zavod je bil v zadnjih letih zelo prizadet po velikem posojilu Pollakom.

Po zadnji bilanci je bilo odpisanih za 7.56 milijona Din dvomljivih terjatev. V zadnjih 8 letih je bilo skupno odpisanih dvomljivih terjatev za več ko 30 milijonov Din. Poleg tega je bilo odpisanih za 7.3 milijona tečajnih izgub. Iz čistega dobička se je nadalje dotiral pokojninski fond z 1 milijonom, ostanek 1 milijona pa se je prenesel na novi račun. — Vloge so znašale koncem I. 1934. 407.5 milijonov, za 17.1 milijona manj ko 31. decembra 1933. V zadnjih treh letih je Mestna hranilnica izplačala svojim vlagateljem 133 milijonov Din vlog. Novih vlog, za katere ni nobenih omejitev, ima M. H. za 16.1 milijona Din. Posojila kmetovalcem, ki so pod zaščito, znašajo komaj 3 odstotke vseh vlog.

Tako daleč je spravila JNS kmeta

DELA VSKI VESTNIK

Volitve v „SUZOR“ in v okrožne urade, to je v bolniške blagajne

Tako zvani večni komisariati z raznimi imeni vedre in oblačijo v Uradih za zavarovanje delavcev, odkar so isti prevzeti od državne oblasti, to je od 1920. leta, nima delavstvo v teh svojih institucijah nobene odločujoče besede. Neprestano je zahtevalo volitve, ali teh volitev ni hotelo in ni hotelo biti. Pač pa se je pred kratkim reklo, da bodo volitve in celo predlagalo se je, naj bodo 7. in 8. decembra 1935.

In — nastopili so proti delodajalcu, češ, mi smo že za volitve, ali stale bi do 500 tisoč dinarjev, in je škoda denarja. In zato naj ne bo volitev. Ministrstvo za socialno politiko jih je

poslušalo in — pozvalo delavske in industrijske zbornice, da bo zaenkrat še uprava OUZD in SUZOR imenovana in naj stavijo predloge, koga naj se imenuje v nova predsedstva bolniških blagajn.

Dobro. Stavili bomo svoje predloge. Pa samo s pripombo, da bomo sprejeli imenovanja, če bodo tisti, ki jih predlagamo, tudi res imenovani in če bo to imenovano predsedstvo začasno, ki mu je naloga pripraviti volitve. Takšne, ki ne bodo — kakor se »boje« delodajalci, stale 500 tisoč dinarjev, a bodo vseeno dale bolniško zavarovalne institucije v delavske roke.

Mi zahtevamo volitve!

Kaj je z zakonom o minimalnih mezdah?

Že dve celi leti zahtevamo, pišemo, kričimo, da je nužna potreba, da se uzakoni zakon o minimalnih mezdah. Povsod vstajajo razne tovarne in povsod so mezde delavcev in delavk naravnost beraške. In tako z delavskimi mezdami ena taka tovarna z drugo konkurira, si grabi dobičke z veliko lopato, delavstvo pa, vse izčrpno, umira od onemoglosti in tuberkuloze. Posebno se to vse dela v kmečkih krajih. Kajti, tak podjetnik-kapitalist zna dobro računati in misli:

»Postavil bom tu tekstilno tovarno. Mesto je majhno, okolica je kmečka. In kmečki fantje in dekleta, ki na kmetih sedaj nič ne zaslužijo, ker kmet sam ne more ničesar prodati, potrebuje pa vseno denar za davke, za sol, itd., bodo veseli, če jim dam zaslužiti kakšen dinar ali paro. Kajti, spi lahko doma v svoji kmečki bajti, je tudi doma, saj ima kravico in na njivi nekaj vseeno zraste, kaj mu pa še treba mnogo. 80 par, 1 Din, no, recimo Din 1.50 na uro mu bom dal. In delal

bo, jaz pa bom bogato žel od njegovega dela in konkuriral z narejenim blagom s tisto staro tovarno, ki nekoliko bolj plačuje delavce kakor jaz.

In tako se izmozgava kmečka dekleta in kmečke fante, in ko se v svojih mladih letih popolnoma izčrpajo in postanejo mladi starci in mlade starke, pa jih kot za delo manj porabne mora prevzeti v oskrbo občina. Tisti pa, ki je ves dobiček odnesel, je kapitalist-tovarnar in po veliki večini še tujec.

Da bo temu enkrat konec, se mora uzakoniti zakon o minimalnih mezdah, tak, da bo primeren razmeram in delu v tovarnah, da ne bodo tovarne z enimi in istimi izdelki imele različno plačane delavce. Zahtevamo zakon o minimalnih mezdah. To je v korist ne samo delavstvu, ne samo delovnemu ljudstvu sploh in kmetom, obrtnikom in trgovcem še posebej, temveč vsemu narodnemu gospodarstvu.

Zato: Uzakonite zakon o minimalnih mezdah!

Tragika nezaposlenih

Stotisoči delavstva so prav po nedolžnem obsojeni na strašne muke gladovanja. In to gladovanje se odraža tudi na vsem življu delovnega ljudstva. Kmet mora delati, in ves njegov pridelek mu leži neporabljen. Ali če ga že proda, ga mora dati tako rekoč zastonj. In to vse, ker so sto tisoči delavstva brez zaslužka in ne morejo kupiti najpotrebnejšega koščka kruha, moke in drugih življenjskih potrebščin. Na trgu in v trgovinah pa so zopet vsi ti kmečki pridelki dragi kakor žafran, da si jih zopet človek z majh-

nim zaslužkom komaj, komaj in v skromni meri lahko kupi.

Tista razlika, ki je med pol zastonjsko ceno, za katero mora kmet prodati svoje pridelke, in med tistimi žafranskimi cenami, za katere mora delovni človek od posredovalcev in mešetarjev kupovati, pa gre vrag si vedti v kakšne in katere žepe. Če bi od tega imeli vsaj brezposelni kakšne podpore, bi človek še rekel: No, naj pa bo, naj se na tak način dvigne kupna moč, kmetovi pridelki se bodo bolje kupovali. A tako vse nič. Živina na

kmetih je tako rekoč zastonj. Meso pa lahko je samo tisti, ki ima še za silo dober zaslužek. In tako dalje je z vsemi rečmi.

Najstrašnejše je to, ker se število trajno brezposelnih vedno povečuje. Ogromno število delovnega ljudstva ni več resen konsument in tako ta črv vedno bolj razjeda ves politični in gospodarski organizem ljudstva in države.

Konferenca steklarskega delavstva vseh podjetij „Sjedinjenih tvornic stakla“

V nedeljo, 15. septembra t. l. se je vršila v Hrastniku konferenca steklarskega delavstva vseh tovarn »Sjedinjenih tvornic stakla« iz vse države.

Hrastniško delavstvo so zastopali: Beutl Franc, Kölner Alojz, Jager Joško; Paračin: Kolbert Jože in Bauer Jože; Sv. Križ: Jugovar Franc in Slatinšek Franc; delavstvo steklarne Straža: Poš Franjo; centralno upravo Spl. del. str. zveze njen tajnik Jakomin Lovro, Delavsko zbornico pa Joža Golmajer.

Konferenca, ki je pretresala težak položaj steklarskega delavstva, njih službene in plačilne razmere, je med drugim sklenila to-le:

1. Da se odpovedi kolektivne pogodbe s strani Srpske fabrike stakla v Paračinu, izvršene z dopisom z dne 31. avgusta t. l., ne more vzeti na znanje, ker je ista neutemeljena in ker je bila ta pogodba sklenjena leta 1929 za vsa steklarska podjetja Sjedinjenih tvornic stakla in je še sedaj veljavna z vsemi njenimi dodatki.

2. Konferenca izjavlja, da za-

Zato zahtevamo, da se skrajša delovni čas po tovarnah, delavnicah in obratih. S skrajšanim delovnim časom bo lahko mnogo zdaj brezposelnih dobilo delo, denar bo začel krožiti, a kapitalisti ne bodo kdo ve kako za to oškodovani. Zahtevamo najširšo socialno zaščito, zavarovanje za onemoglost, starost, smrt in za brezposelnost.

V bogati državi, kakor je Jugoslavija, naj bo že konec gladovanja

hteva delavstvo vseh steklarskih podjetij, da ostane delovno in plačilno razmerje tudi v bodoče urejeno z enotno, za vsa podjetja veljavno kolektivno pogodbo, o čemur je razpravljati le na razpravi, kateri bodo prisostvovali zastopniki delavskih strokovnih organizacij in delegati delavstva vseh tovarn, ki spadajo k Sjedinjenim tvornicam stakla.

3. Ker so dosedanje intervencije organizacij in delavskih zapnikov, radi kršitev kolektivne pogodbe, pri vodstvih podjetij ostale brezuspešne, zlasti pa je odpoved kolektivne pogodbe za podjetje v Paračinu smatrati za izigravanje skupne pogodbe, zato ponovno zahtevamo od pristojnih Inspekcij dela, da s svojim pravočasnim posredovanjem preprečijo tako izigravanje in nepotrebno izzivanje steklarskega delavstva.

Konferenca poziva vse steklarsko delavstvo, da se kompaktno strne okrog svoje strokovne organizacije in se pripravi na odločno borbo za izboljšanje svojih razmer in enotne kolektivne pogodbe.

Zopet velik uspeh Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije

Delavstvo sladkogorske tovarne papirja in lepenke je po svoji svobodni strokovni organizaciji, ki ima v tej tovarni 150 članov, odpovedalo delovni sporazum z dne 9. januarja t. l. ter stavilo vodstvu podjetja zahteve po zvišanju sedanjih plač, po ureditvi socialne zakonodaje in drugih vprašanj, ki naj se vsa uredijo s sklenitvijo kolektivne pogodbe. Tozadavna razprava se je vršila v soboto, dne 31. avgusta t. l. v Delavski zbornici v Mariboru. Podjetje sta zastopala

lastnik g. Sessler in ravnatelj g. ing. Hajdu, delavstvo pa je bilo zastopano po svojih obratnih zapnikih in po centralnem tajniku SDSZJ s. Jakominu in s. Vidoviču. Delavsko zbornico je zastopal s. Čeh. Po šesturnih pogajanjih je podjetje pristalo na 10 odstotno zvišanje sedanjih mezd, na plačane dopuste od 3 do 10 dni na leto, na ureditev poedinih točk, tičečih se socialnega zakonodavstva ter na sklenitev kolektivne pogodbe, s katero bodo urejena za daljšo dobo vsa dose-

danja sporna vprašanja. Delavstvo v omenjeni tovarni je bilo še pred kratkim razcepljeno v več manjših grup. Spoznalo pa je, da mu je mesto le v Splošni delavski strokovni zvezi Jugoslavije, pri kateri je bilo že pred leti kompaktno organizirano in ki je vedno in vsepovsod zastopala izključno le interese delovnega ljudstva. In dejstvo, da je prišlo do podpisa ko-

lektivne pogodbe, je treba zopet pripisati v prvi vrsti neustrašnemu in vztrajnemu delovanju organizacijskih in obratnih zaupnikov svobodne strokovne organizacije na Sladkem vrhu. Delavstvu na Sladkem vrhu izrekamo naše čestitke ob tako lepem uspehu ter mu zakličemo: V enotnosti in solidarnosti je Tvoja moč!

Družnost!

Stavka v celjski cinkarni

Delavstvo je v petek, dne 27. julija potom Saveza metalnih radnikov Jugoslavije vložilo zahteve delavstva, da se že enkrat izboljšajo delovni pogoji.

Bila so pogajanja, a podjetje je reklo, da ne poviša mezd, češ, razmeroma dobro so plačani. Po »Slovincu« in »Slovenskem Narodu« je razglasilo, da so strokovnjaki pregledali mezdne knjige in so ugotovili, da je

zaslužek povprečno na vsakega delavca bil 42.70 Din na šilt in da so s tem bolje plačani kakor kjerkoli v drugih tovarnah celjske okolice. In pa, da niso odpovedali kolektivne pogodbe, kakor je to predpisano in ki je v veljavi.

Kapitalist takoj vse »dokaže« s strokovnjaki, da delavstvo nima prav. Samo strokovnjaki pridejo, pregledajo »strokovnjaško« konstatirajo, da ima

kapitalist prav. Ti delavec pa lažeš in se ti še predobro godi. V resnici pa je tako-le:

Kolektivno pogodbo niso odpovedali za to, ker ne gre za kolektivno pogodbo kot pogodbo, temveč za reguliranje mezd. V kolektivni pogodbi niso označene plače ter jih je podjetje iz pisarne diktatorsko razglasilo s papirjem, prbitim na vrata. Te mezde so hoteli, da bodo regulirane. Zakaj: Prave mezde so največje 37 Din na šilt in najmanjše 27 Din na šilt. Res je, da nekateri — ali mala peščica — zaslužijo več. Ali to je le peščica, velika večina pa ne.

Pri teh 27 do 37 Din na šilt so všteti tudi zaslužki pri akordu, nadure in pa delo ob nedeljah. Res je, da je peščica od 271 delavcev zaslužila pri taki priliki do 1500 Din.

In te so »strokovnjaki« priračunali k ostalim mezdam in tako pokazali, da je delavstvo boljše plačano kakor v katerikoli tovarni v okolici Celja.

Poleg tega je pa bil strokovnjaški trik tudi ta, da so vzeli račun mezd za avgust 1935, ker je bil ta mesec večji zaslužek že z ozirom na mezdna gibanja, da se tako nasuje javnosti pesek v oči.

Ker podjetje ni hotelo razgovarjati, je delavstvo stopilo v stavko in stoji trdno in odločno na braniku za to, da se njegova lastnina, to je, delovna moč delavca in delavke dostojno plača. In zmagali bodo, to so si porok sami s svojo združeno, solidarno in odločno močjo.

Splošna delavska strokovna zveza

Kranj

Veliki shod za tekstilno delavstvo sklicuje SDSZJ, podružnica v Kranju, v nedeljo, dne 6. oktobra ob 9. uri v dvorani restavracije »Semen«. Tekstilci in tekstilke, ki se zavedate svojega kritičnega položaja, vsi na agitacijo za veliki shod.

ŽELEZNIČARSKI VESTNIK

Znižanje doklad železničarjem.

S 1. oktobrom t. l. stopi v veljavo nova uredba, s katero je Ministrski svet znižal prejemke vsemu nastavljenemu osebju.

Po novi uredbi se bo aktivnim železničarjem znižala plača mesečno za:

Kategorija	Draginski razred		
	I	II	III
Uradnikom III-1	200	50	—
„ III-2	180	150	—
„ IV-1	160	150	50
„ IV-2	140	130	30
„ V	130	120	120
„ VI	120	110	110
„ VII	110	100	110
„ VIII—X	95	85	85
Zvaničnikom I. kat:			
I.—III. grupe	75	75	65
IV. grupe	80	70	70
Zvaničnikom II. kat:			
I. grupe	75	70	70
II. grupe	70	70	70
III. grupe	75	75	70
Služiteljem	65	55	60

Ureditev draginskih doklad staroupokojujencev.

Z isto uredbo, kot so bile znižane doklade za aktivno osebje, je Ministrski svet na eni strani zvišal draginsko doklado staroupokojujencev, to-

rej vsem onim, ki so bili upokojeni po predpisih, ki so veljali pred uvedbo novega zakona iz leta 1923. To zvišanje znaša mesečno:

Kategorija:	Draginski razred		
	I	II	III
1. Za one, ki so bili upokojeni s polno pokojnino:			
Uradniki z letno plačo do Din 2999.—	Din 100.—	100.—	100.—
„ do Din 4999.—	„ 170.—	140.—	120.—
„ do Din 6999.—	„ 200.—	160.—	130.—
„ do Din 8999.—	„ 200.—	180.—	150.—
„ do Din 9000.—	„ 250.—	200.—	160.—
„ in več	„ 100.—	100.—	100.—
Zvaničniki	„ 100.—	100.—	100.—
Služitelji	„ 100.—	100.—	100.—
2. Za one, ki so imeli več ko 20 službenih let:			
Uradniki z letno plačo do Din 2999.—	„ 100.—	100.—	90.—
„ do Din 4999.—	„ 100.—	100.—	100.—
„ do Din 6999.—	„ 150.—	100.—	100.—
„ do Din 7000.—	„ 250.—	150.—	100.—
„ in več	„ 80.—	50.—	50.—
„ do Din 4999.—	„ 100.—	50.—	50.—
„ do Din 6999.—	„ 120.—	100.—	50.—
„ do Din 7000.—	„ 140.—	100.—	100.—
„ in več	„ 150.—	100.—	100.—
3. Za one, ki so imeli manj kot 20 službenih let:			
Uradniki z letno plačo do Din 2999.—	„ 80.—	50.—	50.—
„ do Din 4999.—	„ 100.—	50.—	50.—
„ do Din 6999.—	„ 120.—	100.—	50.—
„ do Din 7000.—	„ 140.—	100.—	100.—
„ in več	„ 150.—	100.—	100.—
4. Zvaničniki in služitelji, ki so bili upokojeni, preden so dosegli polno pokojnino			

Znižanje rodbinskih doklad:

Vsem aktivnim uslužbencem se popolnoma ukine rodbinska doklada za ženo, ki je doslej znašala Din 140.— mesečno.

Nadalje se znižajo doklade za otroke, in sicer:

a) Uslužbencu, ki ima do 3 otroke, po Din 30.— za vsakega na mesec, b) uslužbencu, ki ima več kot tri otroke, pa po Din 20.— za vsakega.

Istočasno so bile znižane doklade tudi višjim državnim uradnikom, banom in ministrom, in sicer:

Ministrom in banom za Din 500.— mesečno ter bodo imeli odslej doklade po Din 3000.— mesečno, k temu pa dobe še plačo Din 8000.— mesečno.

Istočasno pa se tudi tem staroupokojujencem zniža rodbinska doklada za ženo za Din 20.— mesečno in rodbinska doklada za otroke za Din 30.—

mesečno za vsakega otroka, ako imajo do 3 otroke, če pa imajo več otrok, pa za Din 20.— mesečno.

Sejmi v oktobru

Brežice: vsako soboto svinjski sejem.

Celje: vsako sredo in soboto svinjski sejem.

Črnomelj: vsak četrtek svinjski sejem.

Dol. Lendava: vsak torek svinjski sejem za drobnico.

Ljubljana: prvo in tretjo sredo (2. in 16.) splošen živinski sejem.

Maribor: drugi, četrti in peti torek (8. 22. in 29.) splošen živinski sejem, vsak petek svinjski sejem.

Metlika: vsak ponedeljek svinjski sejem.

Važnejši sejmi po datumih v oktobru:

1. X. Podčetrtek, Ptuj, Stari trg.
4. X. Artiče, Jurklošter, Selca, Sv. Lenart v Sl. gor., Turnišče.
5. X. Hodoš.
7. X. Jesenice, Kranj, Novo mesto, Pišce, Slov. Gradec, Vinica.
8. X. Begunje pri Čerknici.
9. X. Šmarjeta pri Rim. Toplicah.
10. X. Rajhenburg, Sodražica, Vuzenica.
11. X. Ljutomer, Radeče pri Zidanem mostu.
12. X. Poljčane, Semič, Teharje.
14. X. Kranjska gora, Oploznica.
15. X. Kamnik, Loče pri Poljčanah, Murska Sobota, Planina pri Sevnici, Ptuj.
16. X. Kočevje.
17. X. Loka pri Zidanem mostu, Pristava.
18. X. Boh. Bistrica, Guštanj, Lukovica, Mozirje, Podsreda, Poljane, Radohova vas, Trbovlje, Vojnik.
20. X. Črenšovci.
21. X. Čerklje pri Kranju, Celje, Črna, Izlake, Lesce, Sevnica, Sv. Peter pod Sv. gorami, Žiri.
22. X. Dramlje, Novo mesto.
24. X. Dol. Logatec, Velenje.
26. X. Videm pri Krškem.
27. X. Križevci, Vesela gora.
28. X. Dol. Lendava, Gor. Grad, Lož, Radovljica, Skarjučna, Sv. Jurij ob I. ž.
29. X. Črnomelj.
30. X. Zalog.

LJUDJE NAM PIŠEJO

Sv. Jurij pod Kumom. Tudi k nam je prišel »Ljudski Glas«, ki je po svoji vsebini res tak, da mora vsak pošten kmet priznati, da je to edini list, ki res zastopa interese malih kmetov. Zato sem se tudi jaz odločil, da povem v tem listu, kakšne razmere so pri nas. Dela imamo seveda dosti od treh zjutraj pa do poznega mraka. Za to delo pa ne dobimo nikakega plačila, ker ne moremo spraviti v denar svojih pridelkov. Za sramotno nizko ceno moramo prodati svoje pridelke, da si kupimo najpotrebnejše. Pri plačevanju obveznosti te pa noben hudič ne vpraša, ali imaš kakšne dohodke ali ne. Oni hočejo imeti svoje in to tudi dobe. Naša občina se je doslej za nas toliko brigala kakor nič. To smo videli pred kratkim, ko smo jo zaprosili za podporo za popravilo pota, ki vodi od Matica k Savi. Kljub temu, da so kmetje sami pripravljali, da delajo zastoni in da so razni zasebniki in društva obljubili denarno pomoč, je občina našo prošnjo odklonila. Pot si bomo vseeno sami popravili, gospodje, ki pa zdaj sede v občini, naj si pa zapomnijo, da jim bomo že še izkazali hvaležnost za njihovo postopanje. Toliko o tej zadevi. Zdaj pa še nekaj drugega. Nekateri ljudje mislijo, da smo kmetje res tako neumni, da nič ne vemo. Saj deloma imajo prav. Kajti, če

bi bili mi malo bolj pametni, se nam ne bi tako slabo godilo. Ali toliko pa tudi vemo, da moramo samo pri Hrastniku plačati za čoln za prevoz na obe strani po 2 Din za osebo.

V splošnem vam povem, da tudi med naše kmečko ljudstvo prihaja spoznanje, da sta na svetu dve vrsti ljudi, ena, ki se lepo živi od kapitala, druga pa, ki se za prve poti v potu svojega obraza. Zato ne bomo več hodili za gospodo, ampak se bomo vsi združili v zvezi delovnega ljudstva.

Mokronog. Pri nas že vse leto popravljajo cesto, ki vodi na postajo. Popravljajo jo seveda tako, da dela stoji. Zato bo treba za deževno jesen naročiti poseben čoln, s katerim se bomo pripeljali do postaje. Pri nas imamo tudi tovarno usnja, kjer so delavci sijajno plačani. Tovarna je moderno urejena, v njej vlada priganjaški sistem, tovarna ima dosti naročil, največ dela za Bafo, izgube pa tudi ne more imeti, ko plačuje delavce res tako sijajno: po 1.25 do 1.75 Din na uro! Tu bi bilo dobro, da se malo pozanimamo inšpekcija dela in druge socialne ustanove. Kmetom se pa tako godi, da so zdaj brez denarja še prej bogate hiše. Od raznih strani smo pričakovali odrešenika, zdaj pa spoznavamo, da si bomo morali pomagati sami s tem, da se bomo združili v zvezi delov. ljudstva.

Vrednost denarja

Dolar ameriški Din 43.50—44.—.
Avstrijski šiling Din 8.65.
Lira ital. Din 3.55—3.60.
Nemška marka Din 17.50—17.70.
Švicarski frank Din 14.25—14.30.
Francoski frank Din 2.90.
Češka krona Din 1.82.

Lira je zadnje tedne občutno padla in čeprav je uradni kurs še vedno 3.55 do 3.60, se lira danes prodaja in kupuje komaj še po Din 2.80 do Din 3.—.

Cene živine

Ljubljanski živinski sejem. Na ljubljanski sejmu je bilo prignanih 118 glav živine. Dogon je bil zaradi neugodnega, deževnega vremena zelo slab, cene pa so ostale neizpremenjene: voli I. 3.50—4, II. 2.75—3.50, III. 2—2.75, krave debele 2—3.50, klobasice 1.0—2, teleta 4.50—5.50 Din za kg žive teže, dočim je bila cena 6—8 tednov starih prašičkov za rejo 85—150 Din za komad.

Na mariborskem svinjskem sejmu so bile cene:

Mladi prašiči, 5—6 tednov stari, komad 50—65 Din, 7—9 tednov 75—80 Din, 3—4 mesece 120—150 Din, 5—7 mesecev 200—260 Din, 8—10 mesecev 300—360 Din, 1 leto 450—480 Din, 1 kg žive teže 4—5 Din, 1 kg mrtve teže 7.50—9.50 Din.

Cene žitu in moki

V septembru je zelo poskočila cena pšenici, ki jo skoraj ni mogoče več dobiti. Na Češko bo šlo 6.000 vagonov pšenice in kdor je pšenico držal, dobi sedaj daleko višjo ceno. Celo v Prekmurju je dosegla pšenica ceno Din 155 za 100 kg. Z ozirom na veliko povpraševanje je pričakovati, da bo cena še nadalje ostala čvrsta zlasti še, ker cena pšenici tudi na volvodinskih tržiščih rase.

Tudi cena koruze je tekom zadnjega meseca ponovno poskočila in se prodaja na ljubljanski borzi na debelo že po Din 100.—.

S tem v zvezi je seveda poskočila tudi cena mlevskih izdelkov, zlasti za pšenično moko.

Navajamo nekatere cene:
Ljubljanska borza. Pšenica: (bačka) Din 145—148, (prekmurska) Din 150—152. **Koruzi:** Din 96—100. **Oves:** Din 110—112. **Moka:** pšenična 0g, banatska 230—240, 0g baška 210—220, 2 200—210, 5 190—200. **Otrobi:** pšenični Din 100—105.

Novosadska borza: Pšenica: baška in banatska Din 146—155, slavonska in sremska 147—152. **Oves:** Din 110—112. **Koruzi:** Din 94—96. **Moka:** pšenična 0g Din 215—235, 2 Din 195—215, 5 Din 175—195.

Vse te cene se razumejo za 100 kg franko nakladalna postaja brez prometnega davka in raznih trošarin, ki so predpisane za posamezne kraje, zaradi tega so seveda cene grosistov za nadaljnjo prodajo toliko višje.

Vprašanja in odgovori

M. iz F. pri G. V. Nas je 10 otrok. Doma smo z velikega grunta. Trije smo doma, sedem jih je po svetu. Oče je star 80 let. Doslej ni dal še nobenemu dote ali odpraviščine. Tudi ne tištim, ki so že z doma. Sedaj se je sprl z najmlajšim in pravi, da bo napravil testament na neko popolnoma tujo osebo, nam otrokom pa da ne bo ničesar zapustil. Ali lahko to stori?

Odgovor: Če bo oče napravil tak testament, bi bil testament sicer veljaven, vendar ne more otrokom odvzeti dolžnega deleža. Dolžni delež znaša polovico zakonitega dednega deleža. Ker vas je 10 otrok, znaša dedni delež za vsakega izmed vas eno desetino čiste zapuščine, dolžni delež pa eno dvajsetino čiste zapuščine. Če znaša vrednost čiste zapuščine recimo 100.000 Din, bi znašal dolžni delež za vsakega izmed vas otrok 5.000 Din. Ta znesek bi morala dotična oseba, kateri bi oče zapustil grunt, izplačati vsakemu otroku, in sicer v gotovini. Torej, če tudi Vam oče v testamentu ne bi nič zapustil, morete dobiti dolžni delež.

Z. v Z. Sem varuh nezakonskega otroka, ki mu je oče neki finančar, ki je sedaj v službi nekje izven Slovenije. Otrok je sedaj zbolel, zdravnik je odredil pregled otroka na röntgen. Ekspozitura je odklonila pregled, češ naj se poišče oče, da bo plačal stroške. Ker je pregled in zdravljenje nujno, prosim za pojasnilo, ali lahko dam otroka zdraviti sedaj na svoje stroške in ali bom imel pravico zahtevati od finančarja povrnitev teh stroškov.

Odgovor: Če je zdravnik našel, da je zdravljenje otroka nujno potrebno, boste Vi imeli pravico zahtevati povrnitev teh izdatkov od finančarja, ki je kot nezakonski oče po zakonu dolžan nositi stroške tudi za izredno, toda potrebno zdravljenje otroka. Zahtevajte račun od zdravljenja.

J. P. iz K. Sestra je zaposlena kot služkinja pri posestniku in gostilničarju. Opraviča notranja hišna in polj-

Minimalne cene vinu. Vinogradniki v Ptuj so določili z ozirom na bližajočo se trgatve za štajerska vina minimalne cene, izpod katerih se ne bi smela prodajati vina. Te cene so:

za mešana vina: do 14 stopenj sladkorja 2 Din, do 16 stopenj 3 Din, do 18 stopenj 3.50 Din, do 20 gradov in več od 4 Din naprej;

za sortna vina od 20 gradov naprej od 5 Din dalje.

ska dela. Ali ima pravico, da bo zavarovana za slučaj bolezni pri okrožnem uradu?

Odgovor: Kmečki posli niso zavezani zavarovanju. Vaša sestra je zavezana zavarovanju (t. j., da mora biti zavarovana) le v slučaju, da je več zaposlena v gostilni in kuhinji, kakor pa pri zunanjem delu na polju. To ugotovi na zahtevo okrožni urad uradoma in nato odloči, ali mora biti zavarovana ali ne.

Ta primer kaže zopet, da je nevzdržno stanje, da posli v kmečkem gospodarstvu nimajo nobenega zavarovanja in to posebno pri nas, ko morajo posli opravljati najrazličnejša dela.

J. S. P. iz V. Ali mora lastnik lova povrniti škodo, ki jo v njegovem lovskem revirju povzroči medved?

Odgovor: Po zakonu o lovu odgovarja lastnik lova le za škodo, ki jo povzroči »lovna divjačina«, kakor na primer zajci, srnjaki itd. Medved pa po lovskem zakonu ne spada med lovno divjačino, marveč med zveri. Vsled tega lastnik lova ni odgovoren za škodo, ki jo povzroči medved.

C. I. v B. Kakšni so pogoji za sprejem v babiško šolo, ker se pri nas neko revno dekle zanima za to šolo.

Odgovor: Pogoji za sprejem v babiško šolo so naslednji: 1. Starost od 20 do 35 let, 2. jugoslovansko državljanstvo, 3. dovršena osnovna šola (najmanj 4 razrede), 4. duševna in fizična sposobnost, ki se mora dokazati s spričevalom uradnega (sreskega) zdravnika. Letos ne more več priti na vrsto, ker se je šola že pričela. Nove učenke bo sprejemala šola šele za 1. september 1937 torej čez dve leti.

Vremenski modrijan v oktobru

Če vinotoka mraz in burja brijeta, bo prosinca in svečana ljubo sonce sijalo.

Vinotoka velike vodé, grudna hudi vetrovi buče.

Lukež (18.) — repni pukež.

Dan sv. Uršule (21.) si zelje z zeljnika spravi, da ti ga vreme Simona in Jude (28.) v nič ne pripravi.

Kakršno vreme sv. Uršula prinese, tako se rada vsa jesen obnese.

Listnica uredništva

Nekaj dopisov in drugega dragocenega gradiva je moralo vsled pomanjkanja prostora izostati.